

Onderzoek hoogwatervoorzieningen Groote Veenpolder

Veel van de bebouwing in de Groote Veenpolder van vóór 1970 is gefundeerd op houten palen. Houten funderingen zijn kwetsbaar. Lage grondwaterstanden of de palenpest kunnen de funderingspalen aantasten. Dan kan er schade ontstaan aan het gebouw. Wetterskip Fryslân houdt de waterpeilen in de sloten langs bebouwing met zo'n kwetsbare fundering hoog. Hiermee probeert het waterschap de grondwaterstand gunstig te beïnvloeden. Een sloot met zo'n hoog waterpeil wordt een hoogwatervoorziening of hoogwatercircuit genoemd. Door bodemdaling (veenoxidatie) en droogte dalen de grondwaterstanden. In de Groote Veenpolder onderzoeken we in 2020 hoe effectief deze hoogwatervoorzieningen na al die jaren nog zijn. Het onderzoek is onderdeel van het Veenweideprogramma van Provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân in samenwerking met Rijk, veenweidengemeenten, landbouw-, natuur- en milieuorganisaties.

Het onderzoek bestaat uit verschillende fasen. Hierin vindt onderzoek plaats op verschillende locaties en bij woningen die in verschillende perioden gebouwd zijn. Voor de eerste fase van dit onderzoek zijn dit voorjaar funderingen van 12 woningen onderzocht. Alle eigenaren hebben zich vrijwillig aangemeld voor deelname. Het gaat om woningen met funderingen van gemiddeld rond de 100 jaar oud.

Bij een deel van de woningen bleek de fundering slechter dan verwacht. Bij deze woningen is op korter termijn funderingsherstel nodig. Met iedere eigenaar zijn de resultaten besproken en heeft het KCAF geadviseerd over de mogelijkheden voor funderingsherstel. Het KCAF is het landelijk Kennis Centrum Aanpak Funderingsproblematiek en de specialist op dit gebied. Van de woningen waarvan de fundering nog voldoende bleek te zijn, bleek van één woning de fundering al te zijn vervangen door betonnen palen. Bij de andere woningen gaan de eigenaren de grondwaterstand meten om te controleren of de palen ook in de zomer niet droog vallen.

Oorzaken funderingsschade

De slechte toestand van het merendeel van de onderzochte funderingen heeft meerdere oorzaken. Het zijn alle woningen op leeftijd: gemiddeld 100 jaar. Voor de funderingen zijn destijds korte houten dunne palen gebruikt, omdat de zandlaag waarop is gefundeerd slechts op drie tot vier meter diepte zit. Alle funderingen bleken te zijn aangetast door de palenpest, een bacteriële aantasting die de paal van buiten naar binnen opvreest. Dit gebeurt ook als de paal onder water staat. De snelheid waarmee dit gebeurt is afhankelijk van de houtsoort. Door de leeftijd van de woningen is deze aantasting al langere tijd gaande. Vooral woningen op grenen palen zijn gevoelig voor deze bacterieaantasting.

Hiernaast bleek de fundering van nagenoeg alle woningen tenminste een deel van het jaar droog te vallen. De grondwaterstand zakt dan tot onder de paalkoppen. Dit heeft schimmelaantasting tot gevolg. De bodem rond de woningen is sinds de bouw minstens 50 cm of meer gedaald en de slootpeilen in de omgeving zijn hier in de loop van de tijd op aangepast. De droogte in de afgelopen jaren heeft de achteruitgang in kwaliteit van de palen versneld.

Bescherming hoogwatercircuit

De onderzochte hoogwatersloten hebben bij deze woningen geen beschermende functie meer. Met uitzondering van één woning, waar de fundering misschien nog een aantal jaren is te beschermen door extra water bij de fundering te infiltreren.

Aanpak en funderingsloket

Met het onderzoek krijgen betrokken woningeigenaren inzicht in de staat van de fundering van hun woning. Als herstel nodig is, dan brengt dit voor bewoners veel vragen en zorgen met zich mee. Bijvoorbeeld: hoe kan ik de fundering laten herstellen, welke methode is voor mijn woning het meest geschikt, wat gaat dat kosten en hoe ga ik dat financieren? In dit onderzoeksproject gaat het KCAF, op verzoek van bewoners, de bewoners begeleiden bij de aanpak van de fundering. De kennis en ervaringen van bewoners benutten we voor een nog op te richten Fries Informatieloket Funderingen. Hier kan iedereen straks terecht die meer wil weten over de funderingsproblematiek.

Beter voorspellen

De gegevens uit het Onderzoek Hoogwatervoorzieningen verwerken we in een computermodel. Met dit model hopen we straks voor het hele veenweidegebied te kunnen voorspellen of een hoogwatervoorziening nog effectief is en welke woningen mogelijk gevaar lopen op funderingsschade, zonder dat daarvoor bij iedere woning apart funderingsonderzoek nodig is. Met de eerste 12 funderingsonderzoeken verbeteren we de aannames en maken het model slimmer. In de tweede fase van het onderzoek, dit najaar, willen we meer woningen en hoogwatercircuits onderzoeken. Ook deze gegevens gebruiken we om het model te verbeteren. In de tweede fase van het onderzoek kijken we ook hoe in de toekomst om te gaan met een hoogwatervoorziening, als deze niet meer effectief is om funderingen te beschermen.

Dit najaar gaan we een tweede serie woningen en hoogwatercircuits in de Grootte Veenpolder onderzoeken. De situatie kan namelijk afhankelijk van de woning en de ligging erg verschillen. Door meer verschillende situaties te onderzoeken, krijgen we beter inzicht in de effectiviteit van verschillende hoogwatercircuits.

Wilt u deelnemen?

Voor het vervolg van het onderzoek zoeken we nog deelnemers. Heeft u een woning aan een hoogwatercircuit, gebouwd voor 1970 en, voor zover bekend, nog met de oorspronkelijke fundering? Dan kunt u voor meer informatie en aanmelding contact opnemen met:

Marc Nederlof, projectleider
Telefoon: 058 – 292 222 22 (tijdens kantooruren)
e-mail: mnederlof@weterskipfryslan.nl

provinsje fryslân
provincie fryslân

Meer informatie over het veenweidenprogramma: <http://www.veenweidefryslan.frl/>

Veenweide Fryslân

<http://www.veenweidefryslan.frl/>